

Høringssvar fra Høgskolen i Bodø - forslag til revidert forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon 16.11.10

Undertegnede er knyttet til sosialarbeiderutdanningene ved Høgskolen i Bodø og har fått i oppdrag å utforme et høringssvar på vegne av institusjonen.

Vi er gjennomgående positive til de endringer som foreslås. Det er vår erfaring at det har eksistert uklarheter i deler av gjeldende forskrift, og at dette har bidratt til usikkerhet og tidvis også handlingslammelse hos institusjonsansatte. Det er flere eksempler på at forslaget som er på høring rommer klargjøringer. I departementets kommentarforslag er det tatt med klargjørende eksempler. En kan med fordel formulere flere slike. Selv om høringsteksten rommer en rekke klargjøringer, er det etter vår oppfatning fortsatt en del eksempler på uklarheter. Noen av disse er av begrepsmessig art. Vi mener eksempelvis at uttrykket "behandling" anvendes på en måte som bidrar til uklarhet både i lovteksten og i forskriften.

Etter vår oppfatning har institusjonsansattes adgang til å anvende tvang vært begrenset på en slik måte at disse har vært forhindret fra å gi adekvat hjelp til unge i en vanskelig situasjon. Begrensningene i institusjonsansattes adgang til bruk av tvang har også i noen tilfeller gjort det vanskelig å hindre at beboere utsettes for overgrep fra andre ungdommer. Forslaget som er på høring rommer endringer vi mener vil sette institusjonsansatte bedre i stand til å hindre selvdestruktiv atferd og aggresjon i forhold til medbeboere.

Vi ser det som svært positivt at det under punkt 3.2.1, 3.2.2 og 3.5.1 framholdes klart at alle beboere skal kunne føle seg trygge på institusjonen, og at dette i noen tilfeller må innebære en begrensning av enkeltungdommers bevegelsesfrihet. Etter vår oppfatning burde imidlertid departementet under punkt 3.5.1 tydeligere presisert at ungdommer som trakasserer andre kan isoleres fra fellesskapet med de øvrige beboerne. Når det på side 17 skrives at "Adgangen til å begrense bevegelsesfriheten innenfor institusjonens område må ikke benyttes på en slik måte at beboeren isoleres", er vi uenige i dette. Etter vår oppfatning vil det i spesielle tilfeller være nødvendig å isolere enkeltungdommer over kortere tidsrom. Dette for å skape trygghet for øvrige beboere, og for å kunne påvirke den aktuelle ungdom bort fra voldsatferd gjennom samtaler. Det må i slike tilfeller stilles krav til oppholdssted, bemanning og et samtaleopplegg basert på faglig kunnskap.

Etter vår oppfatning bør de vurderinger departementet gjør vedrørende økt adgang til bruk av tvang komme tydeligere fram i forslaget til forskrift. Eksempelvis bør det i paragraf 17 mer eksplisitt beskrives hva som menes med "når dette er åpenbart nødvendig som ledd i institusjonens ansvar for å gi forsvarlig omsorg".

Vi er i tvil om hvorvidt det er hensiktsmessig å la institusjonsansattes adgang til å anvende tvang være avhengig av hvilken lovparagraf som er plasseringsgrunnlag. Det er vår erfaring at det noen ganger kan være tilfeldig hvilken plasseringshjæmmel som

anvendes, og at såkalt omsorgsplasserte ungdommer kan vise samme problematferd som såkalt atferdsplasserte.

Flere steder teksten framholdes viktigheten av å ivareta den enkeltes integritet. Disse påpekningene er etter vår oppfatning svært viktige. Endringer i retning av økt adgang til bruk av tvang der hvor dette kan faglig begrunnes må ikke innebære at integritetsperspektivet blir borte.

Selv om vi er av den oppfatning at det er behov for å gi institusjonsansatte økt adgang til å anvende tvang, er vi skeptiske til formuleringene i paragraf 18 om tvangsmedisinering og bruk av isolat. Vi er skeptiske til å gi adgang til å tvangsmedisinere beboere, og bruken av ordet "isolat" gir assosiasjoner til et fysisk miljø vi mener ikke bør eksistere på barneverninstitusjoner.

Vi håper at våre kommentarer kan være til nytte i det videre arbeid, og dersom det er ønskelig, bidrar vi gjerne med utdypninger av våre synspunkter.

Vennlig hilsen

Terje Halvorsen
professor
Fakultet for samfunnsvitenskap
Høgskolen i Bodø
E-post: terje.halvorsen@hibo.no
Telefon: 75517200/ 90862649